

ברכות קריאת שמע (#5)

ברכות ק"ש בלי קיום מצות ק"ש

משנה ט: ["הקורא מכאן... עד סוף המשנה], **גמ'** י: ["הקורא מכאן... בעונתה עדיף"], **רש"י** שם
רשב"א שם (ד"ה הקורא מכאן ואילך)
רא"ש פרק א' ס' י' ["הקורא מכאן ואילך... עד סוף הסימן]
רמב"ם הל' ק"ש (א:י"ג), **כסף משנה** שם
רשימות שיעורים י: (ד"ה וז"ל הקורא מכאן)*
גמ' יא: ["תנן התם אמר להם הממונה..."] - יב. [עד "... סדר הברכות"], **רש"י** שם
רש"י ב. (ד"ה עד סוף האשמורה)
¹**שו"ת רשב"א** (חלק א' סי' מ"ז)*
רמב"ם הל' תפילה (ג:ז, ז:י"ח)
לחם משנה שם (ז:י"ח)
מאירי יא: (ד"ה והרי) [עד "... עצמה"]
רבינו יונה א. (בדפי הרי"ף) - א: [ד"ה אלא כך הוא]
שו"ע או"ח (ס:ב')

ברכת התורה (#1)

גמ' יא: ["א"ר יהודה אמר שמואל השכים... הילכך לימרינהו לכולהו"], **רש"י** שם
גמ' כא. ["אמר רב יהודה מנין... תיובתא"], **רש"י** שם
גמ' יומא לז. ("תניא רבי אומר כי שם... אתם הבו גדל")
רמב"ן על התורה (הקדמה לספר בראשית)*
מהרש"א כא. חדושי אגדות (ד"ה מנין לברכת התורה)

רשימות שיעורים דף י:

גמ'. וז"ל הקורא מכאן ואילך לא הפסיד וכו' מאי לא הפסיד הברכות תניא נמי הכי הקורא מכאן ואילך לא הפסיד
כאדם שהוא קורא בתורה אבל מברך הוא שתיים לפניו ואחת לאחריה עכ"ל. עיין ברשב"א (ד"ה הקורא) שהביא
ג' שיטות בדיון לא הפסיד הברכות, דלר' האי גאון מברך את הברכות עד סוף ד' שעות משום דזמן תפלת שחרית
הוא עד ד' שעות. והרשב"א נסתפק דשמא יכול לברך עד חצות או שמא יכול לברך כל היום. ושיטת הרמב"ם (פ"א

¹ Yesterday we focused on the שואל, today we will be focusing on the תשובה's רשב"א. While the Rashba here is defending Rashi ibid, do Rashi and the Rashba have the same exact shita regarding the relationship between the ברכות ק"ש and ק"ש?

הי"ג מהל"ק"ש) היא דמברך הברכות כל היום. ונראה לומר דלשיטת רה"ג קיום מצות ברכות ק"ש תלויה בזמן תפלה, משום דסובר דברכות ק"ש ותפלה הויין ביחד קיום אחד דקבלת עול מלכות שמים, ורק בתפלה בזמנה חל קיום קבלת עומ"ש דמצטרפת התפלה לברכות ק"ש. אמנם לאחר ד' שעות שחל קיום תפלה שלא בזמנה בעלמא ליכא בה קיום דקבלת עול מלכות שמים, ומשו"ה אין התפלה מצטרפת לברכות ק"ש, ועבר זמן ברכות ק"ש. ונראה דלפי הצד ברשב"א הסובר דחל קיום ברכות ק"ש עד חצות אף בתפלה שלא בזמנה חל קיום דקבלת עומ"ש. משא"כ לאחר חצות דהוי רק חלות קיום תפלת תשלומין אין צירוף בין תפלת תשלומין לברכות ק"ש. ובשיטת הרמב"ם נראה די"ל בב' אופנים: א) דסובר שחל צירוף בין ברכות ק"ש לתפלת תשלומין, ב) דחל צירוף בין ברכות ק"ש לתפלת מנחה בזמנה. ונ"מ אם חייב לומר את הברכות לפני התפלה הראשונה העולה לשם תפלת מנחה, או לפני התפלה השנייה העולה לתשלומין.

שו"ת הרשב"א חלק א סימן מז

שאלת עוד לפי מה שפרש רש"י ז"ל גבי מתניתין /ברכות/ (דף ב) דמאימתי קורין את שמע בערבין /בנוסח שלפנינו: בערבית/ משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן. דמקמי הכי יממא הוא. ולפי' הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו. אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת? כדי לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה. אם כן תמה הוא שאם כן למה קורין אותה בברכותיה דהא אכתי לא מטא זמנה ועברין משום בל תשא?

תשובה דברי רש"י ז"ל מן הירושלמי הן. דגרסינן התם תני הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו. אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת? אמר רבי יוסי אין קורין אותה בבית הכנסת אלא לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה. ומה שתמהת אם כן היאך אנו קורין אותה בברכותיה? אל תתמה. דברכות של קרית /קריאת/ שמע אין ברכות של קרית שמע ממש כברכת התורה וכברכת המצות. שאם כן היה לנו לברך לקרוא את שמע כמו שמברכין על קריאת התורה ועל קריאת המגלה. אלא ברכותיהן שנתקנו בפני עצמן. אלא שתקנו לאומרן לפני קרית שמע ולאחריו וכן הסכימו הגאונים ז"ל. ולפיכך מי שקרא קרית שמע בלא ברכותיה חוזר ואומר ברכותיה בפני עצמן ואין בכך כלום. ותדע לך דהא תנן במסכת תמיד (דף מ"ג) אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והם ברכו וקראו קרית /קריאת/ שמע אמת ויציב וכו'. ואמר ר' זריקה אמר רבי אסי אמר רבי שמעון בן לקיש זאת אומרת ברכות אין מעכבות זו את זו. ושקילנ' וטרינ' עלה בפרק קמא דברכות גמרא (דף י"ב) בשחר מברך שתיים לפני מאי ברכות אין מעכבות זו את זו? אילימא דאמר אהבה רבה ולא אמר יוצר אור דילמא לא מטא זמניה וכי מטא זמניה מימר אמר. ואסיקנא לה הכין ומאי אין מעכבות זו את זו להקדים. מכאן אתה למד שאפי' קרא את שמע בלא ברכות חוזר ואומר ברכותיה בלא קרית שמע. והא דתנן (ברכות דף י"ג א) היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כיון את לבו יצא. וגרסינן עלה בירושלמי זאת אומרת ברכות אין מעכבות זו את זו. אומר אני דמאי אין מעכבות לומר דיצא ידי קרית שמע אבל חוזר הוא ומברך ברכותיה. ומאי אין מעכבות להקדים. ואף על פי שהגאונים ז"ל לא פירשו כן אותה שבירו'. ומעתה נסתלק התימה על הברכות ואפילו לדברי הגאונים ז"ל. שאין הברכות ברכות הקריאה ואם ברך קודם זמנם של שמע אין בכך כלום. ועוד תדע לך מדתנן בפרק קמא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם שקורא בתורה. ואסיקנא מאי לא הפסיד לא הפסיד בברכות ואף על פי שעבר זמנה של קריאה.

רמב"ן בראשית הקדמה

עוד יש בידינו קבלה של אמת כי כל התורה כולה שמותיו של הקדוש ברוך הוא שהתיבות מתחלקות לשמות בענין אחד כאילו תחשוב על דרך משל כי פסוק בראשית יתחלק לתיבות אחרות כגון בראש יתברא אלהים וכל התורה כן מלבד צירופיהן וגימטריותיהן של שמות: